

גודע כי מכס היה "אחד מאלה שארגנו את העסק, הוא פטר, לא רוצים התערבות. היתה זו הדחייה פה האחרונה, כמה שבועות לפני כן הזכיר קבוצה של בחורים שסיפרה לו בהתלהבות על תוכניתיה להפליג מסביב לעולם בכירה קטנה. היה דרוש להם רק מפקד טוב. הפי טורים הכריעו את השאלה: מכס הככים להפליג אתם.

הצטרפות זו לא הביאה תועלת בלבד. כאן שר פנו אנשי הצוות לאגודת הימאים בבקשת תמיכה. ענה להם שרי, המזכיר: אם מכס לא יסע — נעשה לכם את הכל. אם יסע — תפקידי להשיג שלא תפלו על שום עורה. הבחורים החליטו לוותר על העזרה. למרות שמכס ביקש מהם שיחזרו לו לעזוב, כדי לא להפריע להם, התעקשו: "איש לא יגיד לנו מי טוב ומי לא טוב בשבילנו". הם החליטו: את הכל יעשו בעצמם. לא יבקשו שום עזרה משים מוסר — לשום מוסר לא יהיה מה לומר בעניינים.

"שלום! שלום!" בהתחלת השבוע שערב נגמרו ההכנות. החברה ביקשו להפליג מייד. כעבור יומיים נתגשם חלומם. דבריו ההסברה של מכס, בבית הקפה הקטן, היו התפקיד האחרון. כאשר נגמרו, עלו השהה על סירתם. אמהות חיבקו את בניהן, ידידים נפרדו בלחיצות ידיים ממושכות, מעריצים נפנו נפנו של פרידה, שעה ששתי סירות מנוע של נמל תל-אביב התניעו את מנוען כדי ללוות את ישראלה בראשית דרכה.

לבסוף נתן מכס את הפקודה: להתיר את החבלים. עשרה זוגות ידים ניגשו בבת אחת אל החבל שקשר את ישראלה למזח, היתרו את הקשר. ישראלה התרחקה באיטיות מהרציף, מאות ידים נישאו באוויר: "שלום! שלום!" תצליחו ותחזרו בשלום! פה ושם מחתה אם דמעה.

על אחת משתי סירות הגרר שיצא לליווי הצטופפו כמה ידידים וקרובים. הם הפליגו אל הים הפתוח, מאחוריהם באה ישראלה. היא התרוממה ושקעה בגלים הגבוהים וקשה היה להאמין כי כלי כה קטן יוכל להם.

קול קורא מים. למעלה ממיל הפליגו שתי הסירות זו ליד זו. לבסוף הודיע מפקד סירת הנמל: אנו חוזרים. הסירה הסתובבה, ישראלה עברה אותה, כשפניה אל המערב. במהירות גדולה התרחקה אל האופק, אך השמש השוקעת. כעבור רבע שעה לא הייתה זו אלא נקודה זעירה באופק האינסופי. עוד כמה דקות נעלמה גם נקודה זו. אך אנשי שים עוד עמדו על מזח הנמל והסתכלו למרחק.

האלו 4x4 איבל שוגר מייק מייק! הלו 4x4 איבל שוגר מייק מייק! בתחנת השידור שהוקמה במיוחד ישב בני ברוקשטיין ליד מכשיר השידור וקרא לסירה בשמה האל-חוטית. מתוך המכשיר נשמעו כמה חריקה ואפירות, לבסוף ענה קול צעיר: "הלו 4x4 אף אי, כאן 4x4 איבל שוגר מייק מייק. כאן סירה ישראלה". היה זה קולו של שלמה מנוחי: "אנו נמצאים בדרך. הכל בסדר. לי השתמע מחר בבוקר".

הקשר הראשון מלב ים הגיע. מאותו יום מתקשרת ישראלה מדי בוקר עם התחנה, מוסרת את המתרחש בה. אתה ליתתה גם מצלמה, מתנת חברת רפולסקי, ומלאי של סרטי צילום. בכל פעם שתגיע ל"מקום מעגן, ישלחו התמונות וסיפור הפיגלה אל העולם הזה, שיפרסמו בקביעות. ה"מקום הראשון בתוכנית: האי רודוס. אליו יגיעו בתחילת השבוע.

העמ

מרה נוסטרם

(ראה שער) "אין צורך לחיות. יש צורך ל... הפליג בים!" (נאום פמפואוס, בצאתו למלחמה בשודדי הים)

הרומאים עמדו בחרטום ספינות המשוטים הגדולים, השקיפו על הים הכחול וקראו לו: "מרה נוסטרם" — הים שלנו. משערי אטלאס ועד לחופי יהודה שלט הנשר הגאה על הגלים.

אולם זמן רב לפני כן חיבר משורר יחני אלמוני את האגדה הנהדרת של אודיסאוס. הוא לא המציא את הפרטים בדמויו. החומר הגלמי סופק לבני עמו מפי ימאים אמיתיים. שעברו על פני חופיהם וסיפרו סיפוריהם על הרפתקאות ואימים. ימאים אלה, בספינות תיהם הועזיות, דיברו עברית. הים היה שלהם.

כספינות רקובות, מסורת בני צור וצידון, זבולון ודן, היו הראשונים שיצרו מסורת ימית העולם. הם הגיעו לחופי ברייניה בצפון הערפלי, לחופי אפריקה המערבית שטופי-השמש. הם הביאו הביתה סיפורי רים מופלאים ומזורים, לעשות רושם על הערצות ולהוסיף בינה לזקנים. הם יצרו את חופי מולדתם אוכלוסיה גדולה שנשאה בני ישראל נמנו עם שוכני-חופיהם אלה.

הם ירדו לים. הם לחמו בים. בשעה שהקיף אים לחמו את מלחמתם המיואשת על חומות יודפת וירושלים, הפליגו ספינותיהם מיפו וכמעט הצליחו להרעיב את רומא האדירה, שהיתה תלויה באספקת החיטה המצרית. אחרי הנצחון הטביעו הרומאים מטבעות זכרון, עליהן הופיעה יהודה בדמות ספינה. בפוררה שכחו היהודים מסורת גאה זו. המרחב היה זר להם. גם כשעלו החלוצים הציוניים הראשונים, נשאו את עיניהם אל האדמה הקשיחה, לא אל הים הסוער.

אולם ארץ-ישראל היא ארץ חופים, וככל שהמרחב היבשתי מסביב נעשה עויין יותר, כך גבר הכורח לרדת הים. בספינות מעט לים רקובות קם דור חדש, דור ראשון של ימאים. הוא יצר מסורת ימית חדשה, יחידה במינה, מסורת של העזרה וחברות חסרת מעמדות.

ניצוץ באלפי לבבות. במציאות ה"אפורה של המדינה התיבשה ומתה מסורת מיוחדת זו, כפי שהתיבשו חברותיה על היבשה. שביתת-הימאים הגדולה היתה פרפור של גסיסה. הימאות העברית הקיאה את חלוציה, חסכה מקצוע, פרנסה.

שבירת המסורות הצעירות יצרה את הרושם ששוב אין דם לנוער העברי, שחלומות של קריירה, קופה וקריירה חיסלו את קרית הנפש השואפת למרחב. מקטרגים רבים ניתחו את התופעה, גזרו את הדין של ה"דור שהזדקן בעלומיו."

השבוע נעשה מעשה שהוכיח כי עוד יש דם לנוער העברי. לרגע קט שכח קורא העיתון את דאגתו החומרית וקטנה, פסקו ה"שיחות הציוניות בבתי-הקפה. המונים התחדו לרגע עם ששת הצעירים הנועזים שהרם קרא אותם אל האינסוף הכחול, שהקריבו למען מטרה מעורפלת אך נהדרת, את כל

רושם, סיכנו את חייהם. לרגע נדלק הגיץ באלפי לבבות. גברה באלפי נפשות תשוקה בלתי-הגיונית לפרוץ את כבלי היום-יום האפורים. ואלפי פיות חזרו על אותו הפסוק: "בחי, הייתי רוצה להיות אתם!" הרפתקנות חסרת תכלית! אמרו הזקנים ורכי הלבב. הם אמרו זאת גם לפני 3500 שנה, עת ירדו לסירות' אלה צידונים פרועי' שיער שדיברו כמעט את אותה שפה.

ממשלה

נקודת הרתחה

חום כבד דיכא את הארץ. השרב האפירי קאי החניק את הנשמה. אולם יותר מן החום איימו על המדינה השבוע עוני-הסער של

החרכה ירושלים, אחרי מלחמת-אחים קטלנית בין הדתיים ואנטי-דתיים.

מסע ישראלה

האלו 4x4

שניות אחדות בלבד אחרי שהרימה את העוגן (ראה עמודים 5-3) היתה ישראלה בקשר אלחוטית עם התחנה המיוחדת שהוקמה ברמת-גן. מאותו רגע נשמר קשר זה, לפי התקשרויות קבועות מראש, מיוחדות עבור העולם הזה.

תשדורת ראשונה: יום ד', 15.7.53, שעה 18.30:

לפני כמה דקות יצאנו נמל תל-אביב. אנחנו במרחק 500 מטר מהחוף. המלוים ליוו אותנו ביציאה מהנמל כשהם על גבי סירת-

מפת העולם הזה

גרה. מצב הרוח טוב. העבודה רבה. להתרחות בשעה 19.00. "חוף הארץ כמעט נועלם. אבל אין לנו זמן לנעוועים, אנחנו עסוקים בעיקר בסידור הסירה. המבקרים שעלו על הסירה גרמו לנו לא-יסדר כזה... מצב הרוח עולה ועולה — העבודה מרובה. להתראות בשעה 19.45."

בשעה הקבועה נשלחה הקריאה אל הסירה: "האלו 4x4 איבל שוגר מייק מייק, האלו 4x4 איבל שוגר מייק מייק." אך למרות שהקריאה שודרה בלי הפסק משך למעלה מחצי שעה, לא נתקבלה כל תשובה. התחנה נסגרה.

יום ה', שני להפלגה, שעה 10.50: "סליחה על אי-קיום-הקשר אתמול. היינו כולנו עסוקים על הסיפון ולא יכולתי להתפנות. הים שקט לגמרי, הרבה יותר מאשר במעגן הסירות של נמל תל-אביב. אני עייף עיף אגב, אני גם הקאתי קצת. המרחק מן החוף הוא 40 מיל. המהירות שלנו היא כארבעה קשר לשעה. משתמשים במנוע ומיפר-שים. להתראות שוב בשעה 14.00."

שעה 14.00: קשר יפה, שמיעה ברורה מאד: "הים שקט, המהירות גדולה במידה ניכרת מזה של אתמול. בדרך פגשנו את האניה תמר. החלפנו ברכות שלום. נדמה לי שעוררנו קצת סקרנות בין הנוסעים שלה. כבר חשטנו ברוז אחר. התיאבון גדול מאד. מכה כחשנו עלינו בעתונים? בבקשה לשלוח לנו עתונים לפי הכתובת — — זרישת שלום לכל הקרובים והידידים."

כמו בסרט הוליוודי. ביום השלישי לא הוציא שלמה מנוחי, האלחוטאי של הסיף, רה, הגה מפיו: כל התקשרויות נעשו ב"מורס. המכשיר אינו מתאים ביותר לשידור ממרחק כה קצר ועוד אשר תרחק הסירה מעט, יצטרך לשדר רק במורס.

יום שבת, רביעי להפלגה. קשה מאד להבין את השידור:

"זה עתה עברנו את קפריסין, ליד החוף הדרומי של האי. אין כמעט רוחות, משתמשים רק במנוע. המהירות לא גבוהה ביותר. נוכל להשתמע יותר טוב כשנגיע לחופי תור-כיה ויוון."

יום א', חמישי להפלגה — קשר יפה מאד, אפשר לקלוט את הדיבור, כאילו דברו אנשי ישראלה בטלפון, ממרחק כמה מטרים בלבד: "ים שקט, הרגשה מצויינת. ממש קטע מתוך סרט הוליוודי על הפלגת-תענוגות. ה"מקום המדויק שלנו עכשיו. הוא בין קפריסין ורודוס. אנו שטים לאורך חופי תורכיה —

משבר שהוכיח, במידה רבה, את ימי הביניים. מאות בשנים לחמו בני אירופה כדי להתיישב לים שלט על מי: המדינה על הדת או הדת על המדינה. אוהדי האפיפיור ושכירי הקיסר שחטו איש את רעהו בהגאה רבה, החריבו תוך כדי כך מספר הגון של ארצות עד שנולדה ההכרעה: המדינה ניצחה את הדת, השלטון החילוני את השלטון הקדוש. המפי"נה הגדול הוליד את החרות החרישה, את הרנינסנס.

פורקן נגד מו" במדינת ישראל לא נפלה עדיין הכרעה זו. הציונות היתה מדינית-למחצה, דתית-למחצה. הפשרה הגדולה, שנוצרה עוד בימי הרצל, עברה בירושה למדינה. התוצאה: המדינה לא קיבלה שום חוקת-יסוד. כי חוקה כזו היתה צריכה להכיר ריע לכאן או לכאן.

השבוע התלקחה המלחמה לאורך כל ה"חזית. גידול החוזרים וביטול הזרם הדתי בחינוך. גיוס הבנות חילול השבת וחצי תריסר בעיות אחרות העמיסו מעמסה כבדה מדי על המצפון הדתי האדוק. המצפון ביקש פורקן.

פורקן נגד מי? מי הפר את דבר האל-הים? הממשלה. מי יושב בממשלה? המזרחי והפועל-המזרחי: כך נפתחה חזית-משנה: בין הדתיים הצרופים, שיכלו להשתמש במלוא נשקם, ובין הדתיים-המתונים, שנתפסו ללא תחמושת בין שתי סוללות תותחים.

מצב המזרחי והפועל-המזרחי היה מיואש. בלבם הסכימו בהחלט עם הממשלה, היו בטוחים כי החוק החדש לגיוס הבנות הוא צודק ורצוי. משקי הפועל-המזרחי בכל רחבי הארץ זעקו לידים עובדות, שמחו על החוק שהכריח את הבנות הדתיות לעבוד בהם. אולם גם שתי סיעות אלה לא יכלו לעמוד נגד הרבנות הראשית, שפסלה את החוק. הלחץ עליהם גבר מיום ליום. קשה היה להם להחליט לחתור המקומות בממשלה, ודוקא בגלל זקודה שבה הודהו עם הממשלה. אולם קשה עוד יותר היה להיראות בעיני המוני הדתיים כבוגדים, העושים מלאכת השם רמיה.

היום המתאים. בעיר ירושלים הש"ת תררה איררה של כמעט ערב-מלחמת-אור"חיים. קטרוך הדתי וההפגנות ההמוניות הש"ביעו את חותמם על חי העיר. אולם גם ה"בלתי-דתיים נתעוררו, הגיעו יותר ויותר ל"נקודת הרתחה.

היה זה מתאים מאד שמלחמה זו נערכה דוקא בשבוע של תשעה באב — היום בו

